

MICHAL DLOUHÝ

PROTENTOKRÁT
ČETNICKÉ PATÁLIE

PRAGO LINE

EDICE OTISKY

MICHAL DLOUHÝ

**PROTENTOKRÁT
ČETNICKÉ PATÁLIE**

Praha 2013
Nakladatelství Jindřich Kraus – PRAGOLINE

© JUDr. Michal Dlouhý, Ph.D., 2013
© Nakladatelství Jindřich Kraus – PRAGOLINE 2013

Před lety jsem dostal od své tchyně vzpomínky jejího, v té době již zemřelého otce, četnického vrchního strážmistra a velitele četnické stanice ve Zbirohu Karla Kříže.

Strojopis vzpomínek nazvaný „Četnická stanice Zbiroh“ popisuje činnost četnické stanice v období krátce před okupací ČSR nacistickým Německem, v době okupace a po jejím skončení. Tedy období, které bylo náš národ jedno z nejtěžších. Četníci projevovali vlastenecké citění a zapojovali se do různých forem odbojové činnosti proti okupantům.

Již v době ohrožení republiky přibýly výkonným četníkům úkoly při zpravodajské ochraně ČSR. Tehdejší ministr spravedlnosti Ivan Dérer v roce 1937 uvedl, že se ve vyšetřovací vazbě nachází 925 osob obviněných ze špionáže ve prospěch Německa. Dále uvedl, že zveřejněná čísla nepostihují skutečný počet špiónů, neboť valná část tzv. říšských Němců, usvědčených z vyzvědačství, byla vyhoštěna bez soudu tzv. krátkou cestou za hranice ČSR.

Nejinak tomu bylo ve Zbirohu, kde se někteří občané německé národnosti angažovali ve prospěch nacistických zpravodajských orgánů. Vrchní strážmistr Kříž vzpomíná, jak na tyto skutečnosti zasílal hlášení Zpravodajské ústředně v Praze, ta však zůstala bez odezvy. V den okupace ČSR byly tyto důvěrné materiály příslušníky četnické stanice z jejich vlastního rozhodnutí zničeny. Za plnění zpravodajských úkolů v příhraničí s Německem byl za okupace zatčen bývalý příslušník zbirožské četnické stanice vrchní strážmistr Václav Cibula. Za svoji zpravodajskou činnost, jakož i za činnost v odboji, byl odsouzen k trestu smrti.

Karel Kříž popisuje, jak příslušníci četnické stanice v řadě případů pomohli místním občanům. Vzhledem k tomu, že v kraji bylo silné odbojové hnutí, byli na četnické stanici častými nevtanými hosty příslušníci plzeňského, kladenského, či pražského Gestapa. Ti se cestou různých provokačních jednání snažili kompromitovat osazenstvo četnické stanice. Přes to všechno naprostá většina českých četníků po dobu celé okupace obstála se ctí, vědoma si své služební přísahy republiky.

Po okupaci byl vrchní strážmistr Kříž v několika případech tzv. českými „vlastenci“ označen za kolaboranta. Následná vyšetřování jednoznačně prokázala jeho čestné a vlastenecké chování po celou dobu okupace a vyvrátila veškerá podezření. Důkazem bylo to, že i v pozdějších letech dosloužil v řadách bezpečnostního sboru až do starobního důchodu.

Jsem přesvědčen, že se Michalu Dlouhému i v tomto svazku Četnických příběhů podaří zaujmout čtenáře, a napomůže mu tak objektivně nahlédnout do činnosti a chování českého četnictva v době okupace.

Emeritní plukovník
Vojenského obranného zpravodajství
JUDr. Jan Rybička

SLUŽEBNÍ PŘEDPISY ČS. ČETNICTVA

MIN. VNITRA ČÍS. JEDN. 31.841/13/1928.

VĚSTNÍK ČETN. ČÍS. 9 z 1928.

JEDNACÍ ŘÁD ČETNICTVA

DÍL I.

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ

TISKEM A NÁKLADEM STÁTNÍ TISKÁRNY V PRAZE.

PÁR ŘÁDKŮ ÚVODEM

Protektorát Čechy a Morava byl naprostou většinou našeho národa, navzdory tvrzením oficiální propagandy o tisícileté „třetí říši“, považován za dočasný. Šeptanda, notně posilující v dobách nejtěžších národní sebevědomí, jej posměšně označovala jako Protentokrát, přestože z hlediska jazykového se jedná o dvě slova „pro“ a „tentokrát“. Přesto jsem si dovolil, stejně jako řada jiných autorů v minulosti i dnes, použít v názvu své knihy jazykově nesprávný název. Jsem přesvědčen, že naprostá většina čtenářů pochopí, co jsem tím chtěl vyjádřit, a jazykovou nesprávnost mi promine.

Patálie má svůj původ v italském „bataglia“ což znamená bitva. Dnes slovo „patálie“ vnímáme jako výraz pro trápení, potíže a nepříjemnost; přesně taková byla četnická služba na našem území zastíněném symbolem hákového kříže. Věřím, že naprostá většina českých četníků za protektorátu sváděla svou každodenní bitvu, zdali doslovně plnit příkazy okupantů, zda pomáhat utiskovanému českému národu, či škodit nenáviděným nacistům.

Kniha popisuje toto stinné období naší historie prostřednictvím pohledu do života jedné ze stovek četnických stanic na území protektorátu. Jednotlivé povídky popisují případy a události z let 1938 až 1945 tak, jak je vnímal velitel četnické stanice ve Zbirohu.

Jednací řád četnictva ve svém prvním dílu v § 47 veliteli četnické stanice, v souvislosti s vedením Památníků četnictva, ukládal: „*Aby bylo i v budoucnu možno bezpečně zjistiti důležité události, týkající se četnictva, jednotlivých velitelství, jejich obvodů a příslušníků a jejich služební činnosti, buďtež u všech četnických útvarů vedeny památníky, do nichž činí se vhodné zápisy ihned, jakmile se nějaká zprvu uvedená událost přihodí.*“

§ 47.

Památníky četnictva.

(1) Aby bylo i v budoucnu možno bezpečně zjistiti důležité události, týkající se četnictva, jednotlivých velitelství, jejich obvodů a příslušníků a jejich služební činnosti, buďtež u všech četnických útvarů vedeny památníky podle vzoru 27, do nichž činí se vhodné zápisy ihned, jakmile se nějaká zprvu uvedená událost přihodí.

Výchozím materiálem pro zpracování této knihy jsou zejména obsáhlé vzpomínky vrchního strážmistra Karla Kříže, které pod názvem „Četnická stanice Zbiroh“ sepsal ze svých poznámek a vzpomínek krátce po okupaci. Motiv k vytvoření tohoto unikátního materiálu byl následující: „Některé skutečnosti udávši se krátce po okupaci, v nichž byla činnost četnické stanice a jejich jednotlivých příslušníků zkreslována, mnohdy v jejich neprospěch a naproti tomu zase činnost některých občanů, mnohdy nezaslouženě vychvalována, nutí mne k tomu, abych, pokud mi to utkvělo v paměti, nebo jsem se na to z kusých poznámek upamatoval, zaznamenal věci tak, jak se ve skutečnosti udály.“

Vrchní strážmistr Karel Kříž ve svých vzpomínkách přirozeně popisuje věci tak, jak je on osobně vnímal, a převážně se věnuje popisování činností, které sám vykonával, či událostí, u nichž byl přítomen. Jako velitel četnické stanice však pochopitelně nesl plnou odpovědnost za vše, co se ve služebním obvodu jím řízené četnické stanice událo a jak se zachovali jeho podřízení.

Děkuji pánům JUDr. Janu Rybičkovi, Ing. Miroslavu Cibulovi a Ing. Františku Cibulovi, neboť bez jimi poskytnutých materiálů by tato kniha nikdy nevznikla.

Zemské četnické velitelství

PAMÁTNÍK

(označení velitelství [útvary])

Z jednotlivých povídek je zřejmé, jak se měnila doba a spolu s ní se měnili i lidé. Dovolím si tvrdit, že četníci byli, dá se říci, svědomím společnosti. Mnohé věděli, mnohé viděli a mnohé slyšeli. Přitom o všem měli bezodkladně činit hlášení okupačním orgánům a doslovně plnit jejich příkazy. Řada českých četníků se zapojila do různých forem odbojové činnosti, ještě mnohem více jich laxně či nedbale plnilo příkazy a nařízení okupačních orgánů nebo se snažilo pomáhat hledaným, pronásledovaným a ukrývajícím se osobám. Četníkům jejich nelehký úděl mnohdy ztěžovala řada osob svojí hloupostí, neopatrností a dokonce naivitou.

Na závěr tohoto úvodu si dovolím čtenáře oslovit s otázkou: Byli protektorátní četníci kolaboranti a zrádci národa, nebo hrdinové?

plk. JUDr. Michal Dlouhý, Ph.D.
vrchní policejní rada

www.cetnik-michal-dlouhy.cz

KALENDÁŘ
ČESKOSLOVENSKÉHO
ČETNICTVA

1938

Podle stavu ze dne 31. října 1937

Nákladem
Masarykova četnického vzdělávacího a podpůrného fondu
v Praze.

PROLOG

Rok dvacátého výročí vzniku samostatného československého státu byl, vzhledem k vyhocené mezinárodně politické situaci v Evropě, bohužel i posledním rokem samostatnosti a celistvosti Československé republiky.

V roce 1938 bylo státní území, sahající od Aše v Čechách až po Jasinu na Podkarpatské Rusi, pokryto obvody 2 717 četnických stanic, na nichž bylo zařazeno zhruba 13 000 výkonných četníků.

Jednou z četnických stanic v Čechách byla četnická stanice Zbiroh, přináležející do politického okresu Rokycany a do soudního okresu Zbiroh, který spadal do obvodu Krajského soudu v Praze. Přičemž sousední Okresní soud Rokycany již spadal do obvodu Krajského soudu v Plzni. Avšak z hlediska organizačního uspořádání spadalo okresní četnické velitelství Rokycany, v čele s velitelem nadporučíkem výkonným Josefem Emilem Novotným, do obvodu četnického oddělení Písek.

Četnická stanice Zbiroh, která byla zřízena záhy po zavedení četnictva na našem území v roce 1850, měla v roce 1938 staniční obvod tvořený obcemi Zbiroh, Týček, Lišná, Jablečno, Přisednice, Drahoňův Újezd, Biskoupky, Sebečice a Chotětín a k tomu rozsáhlými lesy. Pouze obejít všechny uvedené obce znamenalo pro četníka urazit více než třicet kilometrů.

Velitelem četnické stanice Zbiroh byl již od 6. prosince 1926 vrchní strážmistr Karel Kříž. Četnická kasárna byla od 1. ledna 1937 umístěna v patrovém domě číslo popisné 124 na zbirožském náměstí, který se nazýval dům „U Křesadlů“. V prvním patře uvedeného domu měla četnická správa za účelem kasernování četnické stanice pronajaty tři místnosti a příslušenství. Zatímco v době svého zřízení byla stanice obsazena sedmi muži, počátkem roku 1938 zde kromě velitele byli zařazeni pouze tři další četníci, štábní strážmistři Václav Týfa, Josef Šebek a Josef Krůček. Jelikož byl štábní strážmistr Týfa odkomandován ke službě v politickém okrese Mariánské Lázně, byl na zbirožskou četnickou stanici přemístěn strážmistr Jindřich Vomlel.

Počátkem března 1938 však byl strážmistr Vomlel odvelen k posílení četnické stanice České Chvojno v politickém okrese Ústí nad Labem a koncem téhož měsíce byl přemístěn štábní strážmistr Krůček coby velitel četnické stanice Libštejn v politickém okrese Cheb.

Rokycany: Novotný Josef Emil, npor. výk., vel.
Stanice: Rokycany: Ježek Ludvík, vrch. strážm.,
vel., Rybář Josef, prap., zást., šstrážm.: Zamrzla Josef,
Říha Petr Pavel, Bauer Augustin, Sladký Stanislav,
strážm.: Zanger Viktor, Helebrant Antonín. **Břasy:**
Jelínek Jindřich, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Černý II
Václav, Lid Josef, strážm. Guldan Antonín. **Mirošov:**
Šonka Jan, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Kopecký III
František, Balík František. **Radnice u Rokycan:**
Humhej Jan, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Kulštejn
František, Lenhard Arnošt Alois, Janda I Josef. **Sedlec:**
Ježek Josef, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Hůrka
Adam, Chrz Václav. **Zbítov:** Kříž Karel, vrchní
strážm., vel., šstrážm.: Týfa Václav, Šebek II Josef,
Krůček I Josef. **Dobřív:** Bouška Jaroslav, vrchní
strážm., vel., šstrážm. Vavroň Josef. **Kařež:** Konrád
Karel, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Nykodým Jaroslav,
Kadlec III Václav. **Mýto v Čechách:** Tejc František,
vrch. strážm., vel., šstrážm.: Havránek Jaroslav,
Man II František. **Terešov:** Havránek Josef, vrch.
strážm., vel., šstrážm. Reindl Václav. **Štrašice:** Ševčík
Alois, vrch. strážm., vel., šstrážm.: Hoffman Josef,
Strejc Karel. **Svatá Dobrotivá:** Stejskal Jan,
vrch. strážm., vel., strážm.: Veselý Emanuel Karel,
Bejček Ferdinand. **Zvíkovec:** Procházka II František,
vrch. strážm., vel., šstrážm. Lavička Václav.

Ze zpráv od kolegů přemístěných do pohraničí i z jiných zdrojů byl zřejmý nárůst aktivity Němců a zvyšování jejich troufalosti, a to v přímé souvislosti s událostmi v sousedním Německu. Naproti tomu stál rezervovaný přístup našich úřadů, bránících četnictvu a dalším složkám v rázném zakročení proti Němcům, kterým nahrávalo mimo jiné jednání o minoritním statusu republiky. Dalším trumfem bylo vyhlášení osmi karlovarských požadavků na sjezdu Sudetoněmecké strany.

Vrchní strážmistr Kříž, využívaje své letité znalosti osob usídlených ve služebním obvodu, rozhodl o důsledném pozorování zde usídlených osob německé národnosti a sledování jejich aktivit i chování osob české národnosti, které se pojednou začaly na stranu Němců přiklánět.

Přitom vyčkával na rozkazy a pokyny z nadřízených míst k postupu četnictva proti rozkladným živlům a narušitelům pořádku. Ty však nepřicházely...

ÚČINNÍ POMOCNÍCI

Na rozsáhlý staniční obvod zůstali pouze dva četníci – vrchní strážmistr Kříž a štabní strážmistr Šebek. Ve dvou mužích nebylo možno dělat zázraky.

Přesto v hledáčku vrchního strážmistra Kříže uvízl zbirožský okresní soudce německé národnosti Dr. Walter, který pravidelně každou středu odjížděl do Plzně, i když Okresní soud ve Zbirohu přináležel Krajskému soudu v Praze a nikoliv Krajskému soudu v Plzni.

Účinným pomocníkem byl vrchnímu strážmistru Křížovi zbirožský poštmistr Josef Nový, bývalý četník a vlastenec, od něhož se dozvěděl, že Dr. Walter v poslední době dostává nezvykle mnoho pošty, objemné dopisy a balíky. Vrchní strážmistr předpokládal, že jsou v nich protistátní tiskoviny. Záhy se mu podařilo zjistit, že Dr. Walter je župním vzdělavatelem Němců v Plzni a v jejím okolí a v této funkci mívá každou středu v Německém domě v Plzni přednášky.

O výsledcích svého pátrání zpracoval hlášení, které adresoval policejnímu ředitelství v Plzni, a žádal o pokyny pro další postup v pátrání či pro zakročení. Jeho snahou bylo, aby byla zabavena korespondence adresovaná Dr. Walterovi, čímž by byl ze své protistátní činnosti usvědčen. Vzhledem k tomu, že by šlo o zásah do listovního tajemství garantovaného ústavní listinou, bylo by zapotřebí soudního rozkazu.

Z odpovědi plzeňského policejního ředitelství vyplynulo, že se o aktivitách Dr. Waltera vůbec nic neví. To bylo pro vrchního strážmistra nemilé překvapení. Nezbyvalo, než aby v pátrání pokračoval na vlastní pěst. Měl obavy, aby Dr. Walter nebyl kryt někým od plzeňské policie a nebyl o jeho zjištění informován.

Vrchní strážmistr se zaměřil na místní osoby, s nimiž okresní soudce udržoval přátelské styky. Kromě osob německé národnosti se Dr. Walter důvěrně stýkal s ruským emigrantem, státním obvodním lékařem ve Zbirohu Dr. Petrem Palamarčukem. Od rodiny odkomandovaného